



7/68557
Q# 12

09/12/2022

Konu :Soru Önergeleri

İlgi : 27.07.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1052886 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından tevcih edilen, 7/68557 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mustafa VARANK
Bakan

Ek: Yazılı Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli eldedi. ne ile imzal müştir.

Belge Doğrulama Kodu:3C890548-4B66-4DE5-B06B-EB1094FB6732

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No.154 06 10 Çankaya NİCARA

Telefon :03122016100

Bilgi için: sorumcugesi@sanayi.gov.tr

Faks:03122016103

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

Konu: saygıvereteknoloji@bakanlik.tr strateji@ns01.kon.tr



NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN

7/68557 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Soru 1- Uzay faaliyetleri Milli Uzay Programı doğrultusunda Türkiye Uzay Ajansı tarafından yürütülen çalışmalarda ekonomik krizin olumsuz etkisi yansımış mıdır?

Soru 2- Sektöre finansal kaynak sağlayıcı yeterli destek sağlanmış mıdır?

Soru 3- Girdi maliyetlerinde yurt dışı kaynaklı dalgalanmaların etkisi var mıdır?

Soru 4- Özel sektör bu çalışmalarda yeterince yer almakta mıdır?

Soru 5- Uzay ile ilgili bilimsel projeler yürüten bilim insanlarına finansal destek ve teşvik alt yapısı düzenlenmiş midir?

Soru 6- Kaç bilim insanı bu yönde teşvik edilmektedir?

Soru 7- Başarılı gençler uzay bilimleri alanıyla ilgili programlara yeterince teşvik edilmekte midir?

Soru 8- Uzay temalı üniversitelerin açılması yönünde çalışmalar var mıdır?

Soru 9- 2023 yılında aya insanlı gidiş ile ilgili tarih belli midir?

CEVAPLAR

Cevap 1-2-3- Türkiye Uzay Ajansı (TUA) tarafından Milli Uzay Programı kapsamında geliştirilen projelere ilişkin proje fizibilite ve bütçelendirme faaliyetleri tamamlanmış olup “Ay Araştırma Programı” ve “Türk Astronot ve Bilim Misyonu (TABM)” projelerine devam edilmektedir. Proje bütçelerinde, gerekli olması halinde revizyon çalışmaları yapılmaktadır. yerlileştirme programlarına önem verilerek, yerlileştirmeye yönelik projeler geliştirilmektedir.

Cevap 4- Milli Uzay Programı hazırlıkları kapsamında yapılan çalıştaylarda, özel sektör temsilcilerimizin de görüşlerine başvurulmuştur. Uydu üretimi ve uzay verilerinin işlenmesi ve kullanımı alanında ülkemizde yeni şirketler kurulmaktadır. Dolayısıyla, yerli şirket ve girişimlerin uluslararası projelerde yer alarak bilinirliklerini arttırması için çalışmalar yapılmaktadır. Bu hedef dâhilinde; TÜBİTAK TEYDEB Programları kapsamında, 2002 yılı ile 2022 yılı Ağustos ayı arasındaki dönemde sanayiye yönelik destek programları çerçevesinde, uzay çalışmaları alanındaki 31 projeye, 2022 sabit fiyatlarıyla 30,2 milyon TL düzeyinde destek sağlanmıştır.

Cevap 5- Uzay ve havacılık teknolojileri alanında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, araştırma-geliştirme çalışmaları yapan kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, özel

sektör ve sivil toplum kuruluşlarınca yürütülecek olan bilimsel projeler için; 23 sayılı Türkiye Uzay Ajansı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin ilgili maddesine dayanılarak hazırlanan “Türkiye Uzay Ajansı Proje Seçme, Değerlendirme, Uygulama ve Yönetmeye İlişkin Yönetmelik Taslağı” çalışmaları tamamlanmıştır. Söz konusu Yönetmelik Taslağı ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Sayıştay'ın olumlu görüşleri alınmıştır. Yayınlanma sürecindeki iş ve işlemler, Bakanlığımızca yürütülmektedir.

Ayrıca, TÜBİTAK'ın Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB) tarafından; Milli Uzay Programı ile uyumlu olarak ve Türkiye Uzay Ajansı (TUA) ile koordinasyon içerisinde uzay teknolojileri alanında proje destekleri verebilmek amacıyla, bu alandaki süreçlere katkıda bulunabilecek şekilde “Uzay Teknolojileri Araştırma Destek Grubu (UZAG)” yürürlüğe alınmış ve TUA ile çalışmalara başlanmıştır. UZAG tarafından 1007 Programı kapsamında Türkiye Uzay Ajansı adına 2 çağrı duyurusu yayınlanmış ve çağrı süreci tamamlanarak 2 projenin destek süreci başlatılmıştır. Bu süreç sonunda, “Türk Astronot ve Bilim Misyonu (TABM)” ile “Ay Araştırma Programı Projesi (AYAP-1)” 15 Aralık 2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe alınmış bulunmaktadır.

TÜBİTAK'ın Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen bilim insanlarına yönelik destek programları çerçevesinde ise, 2002 - 2022 Ağustos döneminde uzay bilimleri alanında 169 kişiye 2022 sabit fiyatlarıyla 40,9 milyon TL destek verilmiştir.

Hâlihazırda Uluslararası Lider Araştırmacılar Programı 2018 çağrısı kapsamında 2 araştırmacı uzay bilimleri alanı ile ilgili çalışmalarını Orta Doğu Teknik Üniversitesi, TUSAŞ Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş.'de yürütmektedir. 2021 yılı çağrıları çerçevesinde Uluslararası Lider Araştırmacılar Programı ile 1 araştırmacı uzay bilimleri alanı ile ilgili çalışmalarını Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK), Uluslararası Genç Araştırmacılar Programı ile 1 araştırmacı Uzay alanı ile ilgili çalışmalarını Boğaziçi Üniversitesinde yürütecektir.

İlaveten; 2244 Sanayi Doktora Programının 2018 ve 2019 yılı çağrıları kapsamında, 11 farklı üniversite ve 1 araştırma alt yapısının 5 farklı sanayi firması ile yaptığı iş birliği bağlamında uzay bilimleri alanındaki 18 proje desteklenmektedir. Bu projelerde yetiştirilen 104 doktora öğrencisine doktora öğrenimleri sonrasında istihdam desteği sağlanacaktır.

Cevap 7- Başarılı gençlerimizin Uzay alanına ilgilerinin artırılması amacıyla, TEKNOFEST kapsamında ve TÜBİTAK Savunma Sanayii Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü (SAGE) önderliğinde Dikey İniş Roket yarışması düzenlenmektedir. Dikey İniş Roket yarışmasında, katılımcı takımların tasarlayacakları roketin serbest bırakılmasına müteakip “Soğuk Gaz İtki Sistemi” kullanılarak kontrollü bir şekilde yere inmesi amaçlanmaktadır. Bu yarışmaya başvuran ekipler arasından seçilen 10 takım, TÜBİTAK SAGE yerleşkesinde yer alan özel tasarlanmış sahada atış yapma imkânı bulmuştur. Yarışma kapsamında gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetleri neticesinde, 1000'den fazla gencimizin uzay çalışmaları hakkında farkındalığı ve bilgisi artmıştır.

Model Uydu Yarışması vasıtasıyla ise, mühendislik alanında lisans ve yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerimizin teorik bilgilerini pratiğe dönüştürerek disiplinler arası çalışma becerisi elde etmeleri ve uzay ve uydu teknolojileri alanında insan kaynağımızın geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Öte yandan, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen burs ve destek programları ve yarışmalar kapsamında başarılı gençlerimiz uzay bilimleri alanında teşvik edilmekte olup bu bağlamdaki faaliyetlerimiz aşağıda sıralanmaktadır.

Buna göre;

- 2202 - Bilim Olimpiyatları programı çerçevesinde; ortaokul ve lise öğrencilerinin temel bilimler ve bilgisayar bilimleri alanlarına ilgilerini artırmak ve bu alanlarda özel eğitim olanakları sağlamak amacıyla her yıl Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Bilgisayar, Ortaokul Matematik ve Ortaokul Bilgisayar dallarında düzenlenen bilim olimpiyatlarına bu yıl “Astronomi-Astrofizik” dalı eklenmiştir.
- Fizik, kimya, biyoloji, matematik, moleküler biyoloji ve genetik, “astronomi ve uzay bilimleri”, felsefe, tarih, coğrafya, sosyoloji, antropoloji, arkeoloji, sanat tarihi, arkeoloji ve sanat tarihi, ilahiyat, Türk dili ve edebiyatı gibi bölümleri tercih eden ve üniversite sınavında ilk 25.000’e giren öğrencilere, 5.250 TL’ye kadar burs desteği verilmektedir.
- Lise ve Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmaları; Biyoloji, Coğrafya, Değerler Eğitimi, Fizik, Kimya, Matematik, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih, Teknolojik Tasarım, Türk Dili ve Edebiyatı, Yazılım olmak üzere 12 ana alanda düzenlenmektedir. Burada, öğrenciler; ana alanların altında yer alan 43 farklı tematik alanlardan birini kapsayacak şekilde projelerini hazırlayarak başvuruda bulunmaktadır. Bu tematik alanlardan birisi de “Havacılık ve Uzay”dır.
- Benzer şekilde, üniversitelerimizde öğrenim görmekte olan ön lisans ve lisans öğrencileri de, projeler yoluyla araştırma yapmaya teşvik edilmektedir. Yarışmalar; Akıllı Şehirler ve Ulaşım, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Eğitim, Enerji ve Çevre, Gıda ve Tarım, Makine İmalatı ve Otomotiv, Sağlık, Savunma, “Uzay ve Havacılık”, Sosyal Yenilikçilik ve Girişimcilik olmak üzere dokuz ana alanda düzenlenmektedir.

Cevap 8- Bu kapsamda Türkiye Uzay Ajansı tarafından; üniversiteler, Türk Astronomi Derneği vb. STK’lar ve üniversitelerin ilgili bölümlerinin yetkilileri ile işbirliği çalışmaları başlatılmıştır. Burada, yeni bir üniversite açılmasından ziyade Uzay Bilimleri ve Teknolojileri kapsamlı lisansüstü programlar oluşturulması yönünde hazırlıklar yapılmaktadır.

Cevap 9- 24.05.2022 tarih ve 31845 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2022/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde sunulan Milli Uzay Programı Strateji Belgesinde, 2022-2030 yılları arasında Ay’a insanlı erişim gibi bir hedef bulunmamaktadır.

Bahse konu Strateji Belgesinden de görüleceği üzere, Türk Astronot ve Bilim Misyonu Programında bir Türk vatandaşının uluslararası işbirliği ile Uluslararası Uzay İstasyonu’na (ISS) çıkarak uzaya erişimi ve uzayda gerçekleştirilecek bilimsel faaliyetlerde yer alması amaçlanmaktadır. Kısacası, seçilen Türk Uzay Yolcusunun gerekli eğitimlerini tamamladıktan sonra 2023 yılının ikinci yarısında bilimsel araştırma yapmak için Ay’a değil, Uluslararası Uzay İstasyonu’na (ISS) gönderilmesi planlanmaktadır.